EDITORIAL

Editorial: Youth Act! Envers un nou pacte intergeneracional

Pere Almeda

Fotografia de Marta Mas Girones

Un any i mig després de l'inici de la pandèmia de la Covid-19, són molts els efectes i impactes de l'emergència sanitària en la nostra societat. Cada vegada més, però, som conscients també de la naturalesa sistèmica de la crisi actual, molt vinculada a les característiques de l'Antropocè, el període amb la qual identifiquem les conseqüències massives que l'activitat humana ha generat sobre el planeta. La correlació entre la Covid-19 i la salut planetària no és fruit doncs d'una crisi no prevista o de la mala sort, sinó que, com diuen alguns experts, revela "un context global de negligència". Un context on l'acció humana és la causa de la depredació dels ecosistemes i de la pèrdua de biodiversitat. Una activitat humana que és responsable també dels canvis demogràfics i la intensa urbanització, de l'agricultura extensiva i la desforestació o de l'ús d'energia a base de combustibles fòssils que provoca l'escalfament global, tots ells factors determinats que contribueixen, entre d'altres, als processos de zoonosis que originen pandèmies com la de la Covid-19. Processos que segons la comunitat científica és molt probable que es tornin a produir en les properes dècades.

Així, mentre ressonen encara els ecos i els efectes de la fallida financera del 2008, en només dues dècades del segle XXI se sobreposen un conjunt de crisis que condicionen

enormement el nostre futur col·lectiu. Una crisis sistèmica que qüestiona les nostres maneres de viure i que ens obliga a replantejar urgentment les desigualtats que genera el sistema econòmic, intentar accelerar la transició energètica o apostar per formes cada vegada més avançades de democràcia global i multinivell. Un conjunt de reptes i amenaces que interpel·len al conjunt de la humanitat però que poden accentuar-se en els propers anys i que afecten de manera especial a les generacions que avui són joves. Un temps de moltes incerteses i que es viu diferent segons la situació social, familiar o personal de cadascú i que resta també molt condicionada per la perspectiva de cada moment vital.

No es pot parlar però de les generacions joves com una categoria unitària i segurament només ens hi podem referir en plural i en cap cas es poden englobar unes mirades que sempre seran múltiples i diferents. Tanmateix, la realitat de les persones joves, malgrat ser molt diversa, coincideix i ve molt determinada per aquest context global i per la situació preocupant de precarietat estructural en el món del treball que a casa nostra duplica les mitjanes europees i que encara estem lluny de revertir. Una situació que s'ha agreujat amb la pandèmia, on s'ha disparat l'atur juvenil a màxims històrics superant el 40% al conjunt de l'Estat, i que a Catalunya ha arribat a la vora el 30%. A més, segons dades de l'Observatori Català de la Joventut, la taxa d'emancipació, el percentatge de joves que s'han pogut independitzar i marxar de la casa dels seus progenitors, és la més baixa registrada des de 2001 i es situa en el mínim històric del 18%. Els joves són, doncs, un col·lectiu molt sensible a les fallides de les nostres societats, s'emporten bona part dels cops de les successives crisis i en els darrers anys han estat sotmesos a un elevat risc de vulnerabilitat, precarietat i pobresa.

A la vegada, i avui més que mai, les generacions joves s'han convertit en l'objecte de desig i el *target* cap a on dirigir els objectius de ventes i consum de l'economia de mercat. S'analitza el seu *big data* a la caça de tendències i es dissenyen estratègies al servei de les grans corporacions que exerceixen cada vegada més un control social i tecnològic molt fort sobre les seves vides. Així, les generacions joves, en una franja d'edat cada vegada més àmplia i cobejada, són l'objectiu a qui vendre els productes convenientment segmentats digitalment. A aquesta dicotomia entre la precarietat i la pressió de la societat de consum aguditzada per la tecnologia digital, s'hi ha sumat la tensió dels confinaments dels darrers mesos, que ha tingut una especial incidència en els aspectes vivencials i socials de les persones joves. La reclusió i les restriccions de mobilitat han limitat el seu creixement personal i relacional i han condicionat l'evolució de les seves potencialitats.

> A la dicotomia entre la precarietat i la pressió de la societat de consum aguditzada per la tecnologia digital s'hi ha sumat la tensió dels confinaments dels darrers mesos, que ha incidit especialment en les persones joves

Unes expectatives doncs, complexes, que contrasten també amb la imatge que sovint es projecta de la joventut, catalogant d'hedonista molts dels seus comportaments, quan l'afany

és sortir d'un present extenuant i intentar extreure el màxim d'experiències en un món ple també d'oportunitats; o quan són titllats per determinats mitjans de comunicació de nihilistes antisistema, quan emergeixen amb força i contundència les veus inconformistes de protesta davant els abusos i les injustícies de la societat actual. Tanmateix, alguns estudis recents en l'àmbit europeu, com el del think tank francès Fondapol, indiquen que les noves generacions es defineixen com a més conservadores que les anteriors. El triomf d'un cert individualisme postmodern, alimentat per les alienacions digitals i la creixent anomia social que el neoliberalisme provoca, ha acabat obrint escletxes en alguns dels llaços de solidaritat col·lectiva.

Ara bé, malgrat aquesta inèrcia, el que és una constant és que les motivacions i la mobilització de les persones joves ha preocupat sempre al poder i a les seves institucions. Tant pel seu potencial desestabilitzador sobre l'status quo com per la seva capacitat de qüestionar les estructures existents i catalitzar canvis de paradigma o adaptar-se i consolidar els sistemes. En aquest sentit, en un moment convuls a nivell global i també complex a Catalunya, des d'IDEES hem considerat imprescindible escoltar aquest batec jove i centrar un dossier monogràfic en la mirada actual sobre el món d'avui de la generació de persones entre els 18 i els 35 anys. El dossier s'ha aglutinat al voltant del projecte *YOUTH ACT!*, un projecte impulsat per la càtedra Re|Generation i que és una de les primeres iniciatives del Programa de Benestar Planetari de la Universitat Pompeu Fabra i liderat també pel Consell de la Joventut de Barcelona i el Servei Civil Internacional.

El conjunt dels articles que us presentem a continuació responen a la necessitat de fer present les veus de les generacions joves, en el seu trànsit cap a un major compromís i responsabilitats envers el món i el temps que els ha tocat viure. Un diàleg entre veus compromeses, activistes i acadèmiques, que té l'ambició de multiplicar-se per anar ampliant l'escala i dimensió del debat.

Una reflexió col·lectiva que compta amb la col·laboració del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis (CETC) a través de la seva publicació, la Revista IDEES, i que no respón a un fet aïllat o casual. Tal i com bé expliquen Carles Feixa i Gemma Sendra en el text de conclusions, el CETC ha tingut històricament en la joventut un dels miralls sobre els quals projectar la reflexió sobre els temes contemporanis que afecten el nostre país, i són diverses les publicacions d'ençà la creació del CETC que s'han orientat en l'anàlisi de la situació, valors o perspectives de les generacions joves.

Des d'aquest bagatge, doncs, hem emmarcat els plantejaments del dossier en el concepte potent dels·"contractes socials" a promoure per respondre a les diverses emergències i reptes que hem de fer front. Per això parlem de "Youth Act! Envers un nou pacte intergeneracional". Donant l'altaveu i el protagonisme al diàleg i les reivindicacions de la gent jove, però contribuint al debat general sobre les transformacions a tots nivells, que són inajornables.

Unes transformacions que el nou govern de la Generalitat de Catalunya ha identificat a través de quatre eixos prioritaris, que són imprescindibles per redreçar un sistema que trontolla: la transformació socio-econòmica, la transformació feminista, la transformació

verda i sostenible i l'agenda democràtica. Els textos que publiquem aquí són, doncs, part del procés de debat serè, públic i informat sobre la necessitat d'establir un nou pacte social que serveixi de fonament per a una Catalunya i un món més pròspers, feministes, verds i democràtics.

Pere Almeda

Pere Almeda i Samaranch és director de l'Institut Ramon Llull. Anteriorment havia sigut director del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis i de la revista IDEES. Jurista i politòleg, té un Diploma d'Estudis Avançats (DEA) en Ciència Política i un postgrau en Relacions Internacionals i Cultura de Pau. És professor associat de Ciència Política a la Universitat de Barcelona. Ha treballat i col·laborat en diverses institucions com ara el Parlament de Catalunya, el Parlament Europeu o el Departament d'Afers Polítics de la Secretaria General de Nacions Unides. Va ser coordinador del projecte internacional del recinte Històric de Sant Pau i de la Fundació Catalunya Europa, liderant la iniciativa *Combatre les desigualtats: el gran repte global*.